

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

вул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601,
тел. 254-93-33, info@police.gov.ua
Ідентифікаційний код 40108578

Верховна Рада України
Голові Комітету з питань
законодавчого забезпечення
правоохоронної діяльності
КОЖЕМ'ЯКІНУ А.А.

18.12.2017 № 14143/01/26-2017

На № 04-18/3-2206 від 04.12.2017

Про опрацювання законопроектів

Шановний Андрію Анатолійовичу!

У Національній поліції України в межах компетенції розглянуто Ваш лист від 04 грудня 2017 року № 04-18/3-2206 про надання пропозицій і зауважень до проектів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 7279 від 10.11.2017), унесеного народним депутатом України Кожем'якіним А.А. та іншими (далі – законопроект № 7279), та альтернативного «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 7279¹ від 16.11.2017), унесеного народним депутатом України Сотник О.С. та іншими (далі – законопроект № 7279¹).

За результатами опрацювання вказаних законопроектів повідомляємо про наступне.

Законопроектом № 7279 пропонується внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, Кримінального кодексу (далі – КК) України з метою визначення на законодавчому рівні поняття кримінального проступку, його складових, пов'язаних з його вчиненням кримінально-правових наслідків, а також посилення відповідальності за керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння.

Національна поліція України підтримує вказаний законопроект у цілому та висловлює позицію, що прийняття запропонованих ним змін дозволить забезпечити ефективну охорону державою прав і свобод людини і громадянина, власності, правопорядку в суспільстві та конституційного устрою України від кримінальних правопорушень.

Верховної Ради України
22.12.2017 16:16
295219
ВХ. №

Альтернативним законопроектом № 7279¹ пропонується внесення змін до КУпАП, КПК, КК, Кримінально-виконавчого кодексу та Податкового кодексу України з метою, як зазначено в пояснювальній записці, реалізації державної політики з пом'якшення кримінальної відповідальності, наслідком якої вже в середньостроковій перспективі стане суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі, поліпшення ресоціалізації засуджених і значне зниження рівня злочинності в Україні.

По-перше, слід зазначити, що законопроект № 7279¹ є аналогічним до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 03.06.2015), який на сьогодні відхилено та знято з розгляду Верховною Радою України.

По-друге, слід звернути увагу на ключові положення законопроекту № 7279¹, які стосуються понять «злочин» та «кримінальний проступок».

Так, у законопроекті № 7279¹ пропонується доповнити КК України статтею 11-1 (Поняття кримінального проступку (проступку)), відповідно до якої кримінальним проступком (далі у цьому кодексі – проступок) є передбачене цим кодексом кримінальне правопорушення – умисне чи необережне діяння, яке заподіює істотну шкоду, яка не є значною чи тяжкою шкодою; умисне діяння, яке створює загрозу заподіяння значної шкоди. Відповідно ж до статті 11-2 (Поняття злочину та його наслідки), якою пропонується доповнити КК України, злочином є передбачене цим кодексом кримінальне правопорушення – умисне чи необережне діяння, яке заподіює значну або тяжку шкоду; умисне діяння, яке створює загрозу заподіяння тяжкої шкоди.

Таким чином, у поняттях цих видів кримінальних правопорушень зроблено акцент на тому, що вони обов'язково заподіюють або створюють загрозу заподіяння певної шкоди (істотної, значної або тяжкої).

Указана пропозиція, на нашу думку, не узгоджується з наявністю в КК України так званих «формальних складів» кримінальних правопорушень, у яких настання певних наслідків не є обов'язковою ознакою закінченого злочину, а також з деякими положеннями самого законопроекту, наприклад, з конкретизацією змісту диспозиції статті 243 (Забруднення моря) КК України, з якої, як зазначається в пояснювальній записці до законопроекту, «вилучено зайві слова про створення небезпеки певних наслідків».

Також, на наш погляд, використане у визначенні кримінального проступку формулювання «діяння, яке заподіює істотну шкоду, яка не є значною чи тяжкою шкодою» є внутрішньо нелогічним, оскільки заподіяна шкода, виходячи із визначень, зазначених у законопроекті, не може одночасно бути істотною, значною та тяжкою.

По-третє, авторами законопроекту № 7279¹ запропоновано доповнити КК України статтями 12-1 (Кримінально-правова кваліфікація), 12-2 (Правила кримінально-правової кваліфікації при конкуренції кримінально-правових норм) та 12-3 (Спеціальні правила кримінально-правової кваліфікації).

Так, кримінально-правова кваліфікація, на думку авторів законопроекту, полягає у визначенні того, чи передбачене цим кодексом вчинене особою діяння та якою саме його статтею, частиною та/або пунктом статті (статтями, частинами та/або пунктами статей), чи є це діяння кримінальним правопорушенням і чи не вчинене воно за обставин, що виключають його кримінальну протиправність або кримінальну відповідальність особи.

Вважаємо, що в запропонованому в законопроекті вигляді поняття «кримінально-правова кваліфікація», а також її правила є неприйнятними.

Так, слід зауважити на недосконалої термінології, яку вживають автори законопроекту у вказаних статтях.

Зокрема, некоректним, на нашу думку, є виключне використання в запропонованих визначенні та правилах кримінально-правової кваліфікації словосполучення «пункт статті», оскільки воно не враховує такого структурного компонента статті КК України, як пункт частини статті, наприклад, пункти частини другої статті 115 (Умисне вбивство) КК України. З урахуванням вказаного вважаємо більш обґрунтованим використання словосполучення «пункт статті (частини статті)».

Також слід звернути увагу на те, що в частині першій та другій статті 12-1 КК України (у редакції законопроекту) йдеться про «обставини, що виключають кримінальну відповідальність особи». Натомість, у тексті законопроекту поняття та види вказаних обставин не розкриваються, що унеможливорює з'ясування їх змісту та значення для кримінально-правової кваліфікації.

По-четверте, вважаємо невдалою конструкцію, запроповану авторами законопроекту № 7279¹ у статті 13 (Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення) КК України.

Так, згідно з частиною другою цієї статті (у редакції законопроекту) «незакінченим кримінальним правопорушенням є готування до злочину та замах на злочин». Таким чином, вказана загальна норма не передбачає такого виду незакінченого кримінального правопорушення, як незакінчений кримінальний проступок.

Натомість, у супереч зазначеній загальній нормі в законопроекті запропоновано доповнити вказану статтю частиною третьою такого змісту: «3. Незакінчений проступок (готування до проступку та замах на проступок) не тягне за собою кримінальної відповідальності, крім випадків, коли фактично вчинене діяння містить склад іншого, закінченого кримінального правопорушення.».

З урахуванням вказаного, на нашу думку, визначення незакінченого кримінального правопорушення потребує доповнення таким його видом, як незакінчений кримінальний проступок.

По-п'яте, слід звернути увагу на те, що законопроект № 7279¹ не позбавлений окремих неточностей, що призвело до внутрішньої неузгодженості деяких його положень.

Так, авторами законопроекту запропоновано викласти назву розділу III Загальної частини КК України в новій редакції (Кримінальне правопорушення,

його види та стадії), а також доповнити цей розділ приміткою, визначивши в ній, зокрема, такі наскрізні для КК України поняття, як: «істотна шкода», «значна шкода» та «тяжка шкода».

З приводу вказаних пропозицій звертаємо увагу на наступне.

Під «значною шкодою» в законопроекті пропонується розуміти, зокрема, значну матеріальну (майнову) шкоду, яка на момент учинення злочину в одну тисячу разів перевищує розмір розрахункової одиниці, установленої цим кодексом, у тому числі заподіяну в результаті масової загибелі тварин чи рослин, техногенної катастрофи, забруднення, отруєння чи зараження навколишнього середовища.

Поняття «тяжка шкода» в законопроекті визначається як, у тому числі, велика матеріальна (майнова) шкода, яка на момент учинення злочину в десять тисяч разів перевищує розмір розрахункової одиниці, у тому числі заподіяна в результаті масової загибелі тварин чи рослин, катастрофи, забруднення, отруєння чи зараження навколишнього середовища.

На нашу думку, з урахуванням наявних у законопроекті пропозицій про встановлення розмірів матеріальної (майнової) шкоди, заподіяння якої свідчитиме про наявність значної або тяжкої шкоди, додаткове використання у вказаних визначеннях таких оціночних понять, як «значна шкода» та «велика шкода» є надлишковим та таким, що може призвести до проблем у їх застосуванні на практиці.

По-шосте, запровадження законопроектом № 7279¹ додаткових складів кримінальних правопорушень, на нашу думку, не сприятиме реалізації державної політики в частині гуманізації законодавства, а навпаки, суттєво збільшить кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності.

Так, сумнівними видаються пропозиції авторів законопроекту про віднесення діянь, передбачених 58 статтями КУпАП, до кримінальних проступків та в подальшому здійснення за ними досудового розслідування, оскільки це може призвести до необґрунтованого збільшення навантаження на органи досудового розслідування.

Наприклад, законопроектом пропонується криміналізувати діяння, передбачені статтями 173 (Дрібне хуліганство) та 51 (Дрібне викрадення чужого майна) КУпАП, передбачивши відповідно зазначені склади кримінальних проступків у статтях 296¹ (Дрібне хуліганство) та 185¹ (Дрібна крадіжка) КК України. У той же час, відповідно до статистичних даних Міністерства внутрішніх справ, упродовж 11 місяців 2017 року складено близько 58 тис. протоколів про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173 КУпАП, та близько 12 тис. протоколів про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 51 КУпАП. Проведення у справі про вчинення зазначених адміністративних правопорушень за чинними нормами КУпАП здійснюється шляхом складання відповідних протоколів та їх розгляду суддею районного, міського чи мійськрайонного суду протягом доби, тоді як законопроектом пропонується здійснювати в такому разі досудове розслідування.

Таким чином, із запровадженням кримінальної відповідальності за вчинення зазначених проступків, на нашу думку, суттєво збільшиться кількість кримінальних проваджень.

По-сьоме, авторами законопроекту пропонується виключити з КУпАП статті, якими передбачається відповідальність за такі правопорушення, як порушення правил про валютні операції (стаття 162), недобросовісна конкуренція (стаття 164³), поширювання неправдивих чуток (стаття 173¹) та злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника транспорту, який здійснює контроль за перевезенням пасажирів (стаття 185⁹).

При цьому вказані правопорушення не включено до КК України, а причини їх виключення з КУпАП у пояснювальній записці до законопроекту не обґрунтовано.

По-восьме, запропоновані в законопроекті № 7279¹ зміни до КПК України в частині запровадження порядку здійснення повноважень слідчого органу досудового розслідування на досудовому розслідуванні (дізнанні) кримінальних проступків уповноваженими службовими особами, на наш погляд, не сприятимуть зменшенню навантаження на органи досудового слідства.

Зауважимо, що без значного спрощення порядку досудового розслідування кримінальних проступків (у формі дізнання) кардинальні законодавчі кроки щодо реформування законодавства України про кримінальну відповідальність, які пропонуються в проекті, не матимуть сенсу і раціонального обґрунтування їх доцільності.

Вирішенням цього питання, на нашу думку, стане прийняття законопроекту № 7279, який передбачає запровадження спрощеного порядку розслідування кримінальних правопорушень указаної категорії, з урахуванням запропонованих нами змін.

З огляду на викладене Національна поліція України підтримує проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 7279 від 10.11.2017).

З повагою
Голова

С.М. Князев